

ZINĀTNES DZĪVES HRONIKA

APRĪLIS

5. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidentu Ojāru Spārīti un ārlietu sekretāru Tālavu Jundzi pieņēma Valsts prezidents Raimonds Vējonis. Tikšanās laikā tika apspriesti 2018. g. jūnijā gaidāmā Pasaules Latviešu zinātnieku kongresa organizatoriskie jautājumi, kā arī pārrunāta LZA nepietiekamā finansējuma problemātika. Skarot jautājumu par Latvijas — Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas turpmāko darbību, tikšanās dalībnieki izteica atbalstu komisijas pārnākšanai LZA paspārnē, kas atņemtu tai politisko slogu un ieviestu paritātes principu, jo Krievijas pusē komisija darbojas Krievijas Zinātņu akadēmijas pārziņā.

Apspriežot LZA ieguldījumu, Latvijas simtgadi sagaidot, tika atzīts, ka par labu artavu 2018. g. kļūs T. Jundža un J. Stradiņa koordinētais projekts — jaunais akadēmisko rakstu izdevums ““Latvija un latvieši” angļu, krievu un latviešu valodā.

LZA korespondētājloceklei Dainai Nītinai — 75.

6. aprīlī notika Latvijas Zinātņu akadēmijas Pavasara pilnsapulce. Ievadvārdus sacīja prezidents O. Spārītis, pilnsapulci uzrunāja Izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis un Zemkopības ministrijas Nacionālais eksperts Ainars Nābels-Šneiders. Tika pasniegtas LZA vārdbalvas un balvas jauniešiem zinātniekiem. Pārskatu par LZA darbību 2016. gadā sniedza LZA ģenerālsēdētājs Andrejs Siliņš. Uzraudzības padomes priekšsēdētājs Juris Krūmiņš nolasīja Uzraudzības padomes ziņojumu par LZA 2016. g. darbības pārbaudi, vērtējot darbības atbilstību LZA Hartai un Statūtiem, LZA pilnsapulces, Senāta, prezidija un valdes lēmumu izpildi.

Secinājums — tāpat kā iepriekšējos gados neproporcionāli lielu vietu Senāta, Prezidija un Valdes lēmumos aizņem SIA „Rīgas koncertzāle”. Ja pirms gada vismaz 90% LZA Valdes lēmumu bija saistīti ar šo SIA, tad 2016. g. tikai 40–50%, toties Prezidija un Senāta lēmumos to īpatsvars ir palielinājies. LZA savu nostāju pauž un aizstāv tiesvedībā. LZA viedoklis tika atzīts par pareizu tiesvedībā Latgales Apgabaltiesā 2017. g. 1. februārī.

Uzraudzības padome secina, ka ir palielinājusies LZA loma sabiedrībā. LZA ir turpinājusi sadarbību ar valsts institūcijām, augstskolām, zinātniskajiem institūtiem un dažādām ārpus akadēmiskām organizācijām. Aktīva LZA darbība ir bijusi Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskajā padomē, ko vada Ministru prezidents Māris Kučinskis. Notikušas diskusijas ar Saeimas Izglītības un zinātnes komisiju, ar Izglītības un zinātnes ministriju par izmaiņām Zinātniskās darbības likumā un normatīvajos aktos, kas skar zinātnes attīstību un finansēšanu. Nostiprinājusies sadarbība ar citām ministrijām.

Uzraudzības padome arī secina, ka finansējums saskaņā ar IZM noslēgtajiem līgumiem 2016. g. bijis nepietiekams, lai nodrošinātu visu LZA funkciju sekmīgu izpildi. Lai nodrošinātu noslēgto līgumu izpildi, LZA veica finansējumu 70,7 tūkst. EUR apjomā no saviem saimnieciskās darbības ieņēmumiem (nedzīvojamo telpu noma, konferenču organizēšana, telekomunikāciju pakalpojumi un autostāvvietu noma). Zinātniskajiem institūtiem un tiem pielīdzinātām institūcijām bez maksas tiek piešķirtas telpas un orgtehnika konferenču organizēšanai. LZA tehniskie darbinieki — sekretāres un padomnieki, ārlietu daļas darbinieki ir spiesti strādāt par LZA statusam un atbildības kritērijiem neatbilstoši zemu atalgojumu.

Uzraudzības padome iesaka LZA prezidijam un LZA nodaļām turpmāk kritiskāk izvērtēt jauno izsludināto akademiķu vakanču skaitu un nozaru izvēli korespondētājlocekļu vēlēšanām.

Pilnsapulce apstiprināja abus ziņojumus.

10. aprīlī Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas (RTA) Senāts nolēma piešķirt goda nosaukumu "Emeritus profesors" akademiķim, profesoram, *Dr.habil.chem.*, *Dr.hist.h.c.* Jānim Stradiņam. Goda nosaukums "Emeritus profesors" piešķirts, ņemot vērā akademiķa J. Stradiņa ieguldījumu RTA un Latgales reģiona attīstībā, kā arī ieguldījumu Latgales reģiona zinātniskajā izpētē un tautsaimniecības attīstībā.

11. aprīlī notika LZA Senāta sēde, kurā ziņojumu "Organiskās sintēzes institūta pieredze mūsdienu zinātnes finansējuma apstākļos" sniedza institūta direktors LZA korespondētājloceklis Osvalds Pugovičs. Senatori noklausījās Latvijas Augstākās izglītības padomes priekšsēdētāja Jāņa Vētras ziņojumu "Latvijas Augstākās izglītības un augstskolu attīstības Nacionālā koncepcija 2013.–2020. g. darbībā", apstiprināja LZA jauno locekļu vakances 2017. g. vēlēšanām, "Nolikumu par jaunu Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu vēlēšanām" un "Nolikumu par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora (dr.h.c.) grāda piešķiršanas kārtību", kā arī apstiprināja Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas 22. marta sēdes lēmumu un piešķīra LZA goda doktora grādu *Dr.sc.ing.* Ārim Žīguram (*Dr.h.c.sc.ing.*) un *Dr.sc.comp.* Andrejam Vasiļjevam (*Dr.h.c.sc.comp.*). Senāts noklausījās LZA prezidenta O. Spāriša informāciju par Baltijas Intelektuālās sadarbības konferenci Somijā un apsprieda LZA Pavasara pilnsapulces rezultātus.

12. aprīlī Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā (RTA) ar plašu reģiona uzņēmēju, pašvaldību un augstākās izglītības iestāžu pārstāvju

iesaisti aizritēja Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA), Latvijas Pašvaldību savienības (LPS), Latgales plānošanas reģiona (LPR) un RTA organizētais forums "Zinātne uzņēmējdarbības attīstībai reģionā". Tas bija jau trešais pasākums LZA ierosinātajā forumu ciklā, kuram pamatu devusi Valsts pētījumu programmā EKOSOC-LV veiktā Latvijas reģionu starpdisciplinārā izpēte un attīstības scenāriju modelēšana, kurā iesaistījušies arī Daugavpils Universitātes (DU) pētnieki.

13. aprīlī mūžībā aizgāja tēlnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda loceklis Indulis Ojārs Ranka (15.04.1934 – 13.04.2017).

Notika ĶBMZN pasākums par tēmu "Dzimuma attīstība, nozīme sabiedrībā un problēmas". Ievadā P. Trapencieris informēja klātesošos par LZA Senāta lēmumu par LZA īsteno un korespondētājlocekļu kandidātu skaitu un pieteikšanas kārtību 2017. gada LZA jaunu locekļu vēlēšanām. LZA goda doktors Jēkabs Raipulis ziņoja par tēmu „Cilvēka dzimums no bio psiho sociālā aspekta”, parādot, kā no dzimumsūnas attīstās cilvēks, saglabājot savu ģenētisko informāciju un dzimumidentitāti. LZA kor.loc. *Dr.philol.* Ausma Cimdiņa ziņojumā "Anglicisma 'gender' tulkošanas un adaptācijas problēmas latviešu literatūrzinātnē" stāstīja par nosaukuma *gender* latviskā tulkojuma pētījumu. Mūsdienu angļu valodā *gender* ir apaudzis ar papildnozīmi un tiek lietots ne tikai sociālu konstrukciju, bet fiziskā/bioloģiskā dzimuma apzīmēšanai. Latvieši bieži ir izvēlējušies *gender* burtisko tulkojumu 'dzimte', kamēr lietuvieši lieto savu *lytis* un krievi *пол*. Ziņojumā izmantoti NFI projekta "Gender, Culture and Power: Diversity and Interactions in Latvia and Norway/ Dzimumsocialitāte kultūras un varas mijattiecībās: Latvijas un Norvēģijas diversitātes" pētījumu rezultāti.

Dr.habil.med. Māris Baltiņš ziņojumā "Ar dzimuma apzīmēšanu saistītie termini: teorētiski apsvērumi un ieteikumi praksei" secināja,

ka katrai valodai ir specifiskas atšķirības (valodas īpatnību, apzīmējuma struktūras, politiski angažēta lietojuma, politkorektuma tradīciju u.c. faktoru dēļ), tādēļ termini nav tieši pārnesami no vienas valodas uz otru. Stambulas konvencijā redzams, ka dažādās valodās skaidrojumi ir atšķirīgi. Varbūt visprecīzāk būtu "bioloģiskais vai sociālais dzimums". Latviešu valodā ar terminu "dzimums" tiek saprastas sociālās lomas, uzvedība, nodarbošanās un īpašības, ko konkrēta sabiedrība uzskata par atbilstošām sievietēm un vīriešiem. K. Milenbaha un J. Endzelīna "Latviešu gramatikā" termina "[gramatiskā] dzimte" nav, lieto tikai "kārtā". Saskaroties ar diviem vai vairākiem kādas lietas vai parādības apzīmējumiem svešā valodā, allaž nākas atbildēt uz jautājumu, vai tie lietoti kā sinonīmi... ja vārdam *gender* noteiktos kontekstos ir atšķirīga nozīme no *sex*, tad atšķirīgi tie arī jāatveido tikai tajos gadījumos. Daži piemēri no ES–IATE datubāzes: *Sex gap, gender gap, gender disparity, gender inequality* — dzimumu atšķirība; *European Institute for Gender Equality* — Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (daudzās valodās te risinājums «sieviešu un vīriešu»); *Gender reassignment* — dzimuma maiņa; *Gender equality* — dzimumu līdztiesība, vīriešu un sieviešu līdztiesība; *Gender segregation, sex segregation* — dzimumu segregācija; *Gender mainstreaming* — integrēta pieeja dzimumu līdztiesības nodrošināšanai.

Diskusijā piedalījās P. Trapencieris, J. Raipulis, A. Cimdiņa, J. Vētra, A. Liejnieks, M. Baltiņš.

17. aprīlī LZA ārzemju loceklim Jurim Dreifeldam — 75.

20. aprīlī Vecrīgā, Trīs brāļu vēsturiskajā ēku kompleksā tika atklāta LZA īstenā locekļa, viceprezidenta Andreja Krasņikova gleznu izstāde "Vecpilsētas stāsti".

25. aprīlī notika FTZN un Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas

(PEP LNK) sēde diskusija "Eiropas Savienības un Latvijas attīstības perspektīvas". Ar referātiem uzstājās Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja LZA akad. *Dr.habil.oec.* Inna Šteinbuka, "Ekonomistu apvienības 2010" prezidents, PEP LNK loceklis *Dr.oec.* Ojārs Kehris, Vidzemes Augstskolas rektors *Dr.hist.* Gatis Krūmiņš un LZA goda doktors *Dr.sc.ing.* Edvins Karnītis. Referātu apspriešanā un diskusijā piedalījās a/s "Latvenergo" valdes priekšsēdētājs, LZA goda doktors *Dr.sc.ing.* Āris Žigurs un Ekonomikas ministrijas Enerģijas tirgus un infrastruktūras departamenta direktore Olga Bogdanova.

26. aprīlī mūžības ceļos devies Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis *Dr.phys.* Jānis Kristapsons (23.06.1939–26.04.2017).

27. aprīlī notika Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēde, kurā noklausījās *Dr. art.* Annas Ancānes ziņojumu par monogrāfiju "Rīgas arhitektūra un pilsēt būvniecība 17. gadsimta otrajā pusē". Par jaunumiem un HSZN nākotnes plāniem informēja nodaļas priekšsēdētāja akadēmiķe Raita Karnīte.

LZA korespondētājloceklim Mārim Ābelem — 80.

28. aprīlī LZA korespondētājloceklim Uldim Kalneniekam — 60.

Maijs

5.–6. maijā Lai iepazīstinātu ar savu pētījumu rezultātiem un piedalītos diskusijās par Latgales reģiona attīstības jautājumiem, valsts pētījumu programmas EKOSOC-LV pārstāvji piedalījās 4. Pasaules latgaliešu saietā, Latgales Simtgades kongresā.

Kongresa otrās dienas darbs norisinājās vairākās paralēlās darba grupās un vienu no tām — "Latgales reģiona ekonomikas un

uzņēmējdarbības attīstības iespējas” vadīja Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas (RSEZ) pārvaldes pārvaldniece Sandra Ežmale. Darba grupā uzstājās profesore Baiba Rivža un Elita Jermolajeva ar prezentāciju “Latvijas reģioni ceļā uz viedo ekonomiku”, kur ziņoja par EKOSOC-LV projekta 5.2.3. “Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā” pētījumu rezultātiem. Pēc prezentācijām sekoja diskusija, ko vadīja Elita Jermolajeva, par šādiem aktuāliem problēmjautājumiem: Kādi ir bremsējošie faktori straujākai Latgales reģiona izaugsmei un uzņēmējdarbības attīstībai? Kādi reģionālā atbalsta instrumenti būtu nepieciešami, lai nodrošinātu mērķorientētu valsts atbalstu Latgalei? Ko pašvaldības un valsts pārvalde var darīt, lai efektīvāk sadarbotos ar uzņēmējiem un mazinātu administratīvo slogu? Diskusijā savus viedokļus izteica uzaicinātie eksperti —12. Saeimas deputāts Aldis Adamovičs, RSEZ SIA “LAT-STAB” valdes priekšsēdētājs Staņislavs Ratiniskis, Sandra Ežmale, kā arī citi klātesošie. Darba grupā piedalījās 12. Saeimas deputāti Laimdota Straujuma un Anrijs Matīss, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors Edmunds Teirumnieks, Latgales pašvaldību vadītāji, uzņēmēji un sabiedrības pārstāvji.

Ar stenda referātiem, kas bija aplūkojami kongresa laikā, piedalījās Linda Sūniņa, Pēteris Rivža un Baiba Rivža no Latvijas Lauksaimniecības universitātes, referējot par tēmu “Latgales reģiona novadu attīstība un inovāciju efektivitāte”. Dmitrijs Oļehnovičs un Inta Ostrovska no Daugavpils Universitātes referēja par tēmu “Teritorijas viedās attīstības izpētes atziņu analīze Latgales reģionā”, pārstāvot EKOSOC-LV pētnieku grupu, kuras sastāvā ir arī Elita Jermolajeva, Ludmila Aleksejeva, Viktorija Špilova un Dzintra Iliško.

6. maijā LZA goda doktoram Valdim Vilerušam — 75.

10. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā norisinājās Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas rīkotais ekspertu konsilijs “Mana pensija nākotnē”. Konsilija mērķis bija, izmantojot ekspertu pieredzi un veiktajos teorētiskajos pētījumos iegūtās zināšanas un atziņas, saprast, kā šodien strādājošiem sasniegt finansiālo drošību vecumdienās.

Konsilijā piedalījās: Labklājības ministrijas (LM) Valsts sekretāra vietniece Jana Muižniece, Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras direktore Inese Šmitiņa, LDDK sociālo lietu eksperts Pēteris Leiškalns, Latvijas Pensionāru federācijas valdes loceklis, sociālo lietu eksperts Jānis Felsbergs, Latvijas Pensionāru federācijas priekšsēdētāja vietnieces Dzintra Žilde un Sarmite Krece, arī eksperti: neatkarīgā eksperte Ruta Zilvere, Vidzemes Augstskolas asoc. prof. Feliciana Rajevska, prof. LZA kor.loc. Ivars Austers, AS *Swedbank* Finanšu institūta vadītājs Reinis Jansons, IPAS “INVL Asset Management” valdes priekšsēdētājs Andrejs Martinovs, *Nordea Pensions Latvia* valdes loceklis Ilja Arefjevs, AS *Swedbank* Atklātā pensiju fonda valdes loceklis Kristaps Kopštāls, CBL *Asset Management* valdes loceklis Zigurds Vaikulis.

11. maijā LU Mazajā aulā notika Otrais humanitāro zinātņu akadēmiskais forums “Humanitārās zinātnes Latvijas valsts drošībai”, kurā eksperti vērsa uzmanību uz humanitāro zinātņu būtisko lomu valsts drošības aspektos, ņemot vērā gan militāros, gan nemilitāros riskus. Tika apspriesta humanitāro zinātņu loma valstiskās identitātes, reliģijas, vērtību izpratnē, medijos u.c.

Forumu atklāja Latvijas Universitātes rektors Indriķis Muižnieks, LU humanitāro un izglītības zinātņu jomas prorektore Ina Druvieta, Saeimas Nacionālās drošības komisijas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa un Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons. Foruma noslēgumā uzstājās izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis.

11.–12.maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā (LZA) Rīgā notika Starptautiskās Zinātņu Padomes (*International Council for Sciences, ICSU*) Eiropas partneru gada sanāksme, kurā apsprieda šīs organizācijas darbības turpmāko stratēģisko attīstību un iekšējos darbības jautājumus. Atsevišķa darba kārtības sesija tika veltīta Eiropā aktuālai tēmai par brīvpieejas jeb atvērtajiem datiem (*Open Data*), kas ir viena no ICSU 2016.–2018. gada darba prioritātēm.

Brīvpieejas datu konceptu izveidoja četras starptautiskas zinātniskas organizācijas, kas izstrādāja 12 principus, kas jāievēro, brīvpieejā izmantojot publiski finansētu lielu datu sistēmas. Brīvpieejas dati ir ļoti svarīgs resurss zinātniekiem, veicot eksperimentus un novērojumus, lai atkārtoti pārbaudītu datu un secinājumu atbilstību. Mazāk attīstītām valstīm brīvpieejas dati dod iespēju pilnīgāk piedalīties globālajā zinātnē.

Latviju šajā sanāksmē LZA delegātu statusā pārstāvēja LZA prezidents akadēmiķis Ojārs Spārītis un LZA ārlietu sekretārs, akadēmiķis Tālavs Jundzis.

14. maijā Hamburgas rātsnamā notikās Vācbaltu biedrības (*Deutsch-Baltische Gesellschaft e.V.*) Federālās sapulces laikā ar 2017. gada Vācbaltu biedrības Kultūras balvu tika godināts Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidents un Latviešu-vācbaltu centra *Domus Rigensis* valdes loceklis prof. *Dr. habil. art.* Ojārs Spārītis.

16. maijā notika LZA Senāta sēde, kurā ziņojumu “Latvijas un Eiropas ilgtspēja” sniedza akadēmiķe Inna Šteinbuka. Par krājuma “Latvija un latvieši” gatavību publicēšanai informēja akadēmiķis Tālavs Jundzis, krājumu recenzēja LZA goda locekle Karina Pētersone un akadēmiķe Inna Šteinbuka. Ņemot vērā recenzentu ieteikumus, senāts pieņēma lēmumu ieteikt krājumu “Latvija un latvieši” publicēšanai.

Par Latgales simtgades kongresa gaitu un rezolūciju diskutēja Tālavs Jundzis, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors Edmunds Teirumnieks, Karina Pētersone, Ivars Kalviņš u.c.

Senāts apstiprināja LZA un LZP Ētikas kodeksu, Ētikas komisiju un tās nolikumu.

LZA goda loceklim Andrim Vilkam — 60.

18. maijā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā norisinājās forums “Latvijas tautsaimniecība — pagātne, tagadne un nākotne”, ko organizēja Vidzemes Augstskola, “Ekonomistu apvienība 2010” un apgāds “Jumava”. Forumā noslēgumā notika G. Krūmiņa grāmatas “Latvijas tautsaimniecības vēsture” atvēršana.

Forumā piedalījās Latvijas viedokļu līderi — uzņēmēji, politiķi un zinātnieki, kuri ne tikai diskutēja par Latvijas šā brīža saimnieciskajām aktualitātēm, bet arī vērtēja pagātnes notikumus.

22. maijā mūžības ceļos devies Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis, Valsts emeritētais zinātnieks, *Dr.habil.chem.* Uldis Sedmalis (22.05.1933–22.05.2017).

LZA korespondētājlocekli Mārai Pilmaņei — 55.

24. maijā notika LZA FTZN un Eiropas Kodolpētniecības centra (CERN) delegācijas tikšanās ar mērķi veidot savstarpējus kontaktus, lai Latvija tuvāko gadu laikā kļūtu vispirms par asociēto un pēc tam — par pilntiesīgu CERN dalībvalsti.

25. maijā FTZN bija sarīkojusi a/s “Latvenergo” darbinieču izbraukuma sēdi Akadēmijā. Dalībnieces iepazinās ar akadēmijas darbības mērķiem un pamatprincipiem, notika ekskursija pa LZA ēku un fotografēšanās tornī. Ar akadēmiju iepazīstināja LZA lietu pārvaldnieks V. Kozlovskis un LZA FTZN zinātniskā sekretāre S. Negrejeva.

Svinīgā ceremonijā pasniedza vienu no augstākajiem Latvijas informācijas tehnoloģijas (IT) nozares apbalvojumiem — Eižena Āriņa balvu datorikā 2017. Par nozīmīgu teorētisku ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā balvu saņēma LZA īstenais loceklis Jurijs Merkurjevs, bet par praktisku ieguldījumu datorikā apbalvots LZA korespondētājloceklis Guntis Bārzdīņš. Atzinības rakstus par teorētisku ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā saņēma LZA goda doktors Pēteris Rivža. Profesora Eižena Āriņa balvu datorikā pasniedz uzņēmums *Exigen Services Latvia*, Latvijas Zinātņu akadēmija un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonds.

LZA HSNZ organizēja nodaļas sēdi, kuras darba kārtībā tika noklausīti sekojoši ziņojumi: LZA īstenā locekļa Benedikta Kalnača ziņojums par monogrāfiju “*20th Century Baltic Drama: Postcolonial Narratives, Decolonial Options*” un LZA goda doktora Leo Dribina ziņojums “Jaunas idejas un tendences Eiropas politiskajā dzīvē”.

26. maijā pirmo reizi stipendija “Sievietēm zinātnē” tika pasniegta Baltijas valstu zinātniecēm. Svinīgā ceremonijā Latvijas Zinātņu akadēmijā 6000 eiro stipendijas saņēma piecas zinātnieces no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Stipendiju saņēma trīs talantīgas Latvijas zinātnieces — Renāte Ranka, Jekaterina Ivanova un Marina Sokolova, kā arī Lietuvas zinātniece Urte Neniskīte un Els Heinsalu no Igaunijas. Stipendiju programma “Sievietēm zinātnē” Latvijā tika dibināta 2005. gadā. Trīspadsmit gadu laikā 41 talantīga, jauna sieviete zinātnē ieguvusi stipendiju, lai īstenotu daudzsoļošu pētnieciskus projektus. 2017. gadā tā tika ieviesta arī Igaunijā un Lietuvā, lai visā Baltijā veicinātu, uzlabotu un iedrošinātu sieviešu iesaisti dzīvības, vides zinātnēs, fizikā un inženierzinātnēs. *L'Oréal Baltic* stipendijas programma “Sievietēm zinātnē” tiek īstenota sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju, Lat-

vijas Zinātņu akadēmiju, UNESCO Igaunijas Nacionālo komisiju un Igaunijas Zinātņu akadēmiju, UNESCO Lietuvas Nacionālo komisiju un Lietuvas Zinātņu akadēmiju.

LZA korespondētājloceklei Ārijai Meikalīšai — 65.

LZA īstenajam loceklim prof. Aivaram Lejnīkam — 60.

30. maijā notika LZA FTZN izbraukuma sēde — ekskursija Jelgavas ielā 1 LU Dabaszinātņu akadēmiskajā centrā (DAC). Ekskursijas laikā LU rektors akadēmiķis Indriķis Muižnieks pastāstīja par LU DAC ēku un tā tapšanas problēmām. Akadēmiķis, institūta direktors, LU ĶF asoc. profesors, *Dr.chem.* Donāts Erts un institūta zinātniskā sekretāre Radiācijas procesu nodaļas vadītāja Gunta Ķizāne iepazīstināja ar Ķīmiskās fizikas institūta sasniegumiem, laboratorijām un iekārtām.

Mūžības ceļos devies grāmatizdevējs un kultūrvēsturnieks, LZA goda doktors Harro fon Hiršheits (14.04.1925–30.05.2017).

31. maijā Liepājas Universitātē norisinājās Kurzemes forums “Radošo industriju un informācijas tehnoloģiju perspektīvas Kurzemē”, ko organizēja Liepājas Universitāte, sadarbojoties ar Liepājas domi, Latvijas Zinātņu akadēmiju un Latvijas Pašvaldību savienību. Foruma mērķis bija iepazīties ar radošo industriju un informācijas tehnoloģiju attīstību Kurzemē un diskutēt par to perspektīvām un izaicinājumiem nākotnē.

Šogad notikuši jau divi reģionu tautsaimnieciskajai attīstībai veltīti forumi — Vidzemes forums Valmierā (16. februārī) un Latgales forums Rēzeknē (12. aprīlī). Piecu Latvijas reģionos iecerēto forumu cikla pirmais forums notika pērn, 2016. gada 15. novembrī, kad Jelgavā norisinājās Zemgales forums.

LZA HSNZ organizēja konsiliju "Vai Ceturtā atmoda ir iespējama?". Konsilijā piedalījās: Latvijas Universitātes (LU) Filozofijas un socioloģijas institūta direktore Maija Kūle, Latvijas Republikas (LR) Saeimas deputāts Ilmārs Latkovskis, Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks Māris Pūķis, Rīgas arhidiecēzes bīskaps metropolīts Zbignevs Stankevičs, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors Edmunds Teirumnieks, LU Latvijas Vēstures institūta direktors Guntis Zemītis, LR Saeimas priekšsēdētājas ārštata padomnieks Valdis Krastiņš, LZA goda loceklis Jānis Streičs.

JŪNIJS

2. jūnijā LZA īstenajam loceklim prof. Ivaram Kalviņam — 70.

3. jūnijā LZA korespondētājlocekļi Benītai Laumanei — 80.

8. jūnijā LZA ārzemju loceklim Anto Leikolam — 80.

13. jūnijā LZA korespondētājloceklim Andrejam Vaskam — 70.

LZA korespondētājloceklim Pēterim Zālītim — 80.

LZA Senāta sēde. Par LZA Stratēģijas izpildes gaitu un par gaidāmās Latvijas nodokļu reformas projektu ziņoja akadēmiķe Raita Karnīte, par nodokļu reformas ietekmi uz pētniecību un reversā nodokļa ieviešanas jēgu zinātnes subsidēšanai — Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras viceprezidente Lienīte Caune. Senāts nolēma izsludināt LZA vārdbalvu konkursu 2018. gadam, apstiprināja "LZA Vēstu" un "Zinātnes Vēstneša" nolikumus, "LZA Vēstu" Redakcijas padomes priekšsēdētāju, žurnāla "A" un "B" daļas galvenos redaktorus, apstiprināja Nolikumu par

vēlēšanām akadēmiskajos amatos Latvijas Zinātņu akadēmijā. Senāts piešķīra Atzinības rakstu LZA korespondētājloceklim Pēterim Zālītim par ievērojamiem nopelniem Latvijas mežzinātnes attīstībā un akadēmiķim Jurijam Dehtjaram par ievērojamiem nopelniem medicīniskās fizikas attīstībā. Pēc Senāta sēdes tika atklāta mākslas zinātniekam, māksliniekam, Latvijas Mākslas akadēmijas profesoram un LZA goda loceklim Romim Bēmam (14.06.1927– 31.03.1993) veltīta piemiņas izstāde "Pasaules apceres".

14. jūnijā LZA goda doktorei Ērikai Bizdēnai — 75.

15. jūnijā LZA ārzemju loceklim Oskaram Fejam — 75.

Notika Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas (ĶBMZN) sēde par tēmu "Novecošana: ar to saistītās slimības, problēmas, risinājumi". Ziņojumus sniedza Latvijas Universitātes profesore *Dr.med.* Baiba Jansone: "Alcheimera slimība: multipatogēnētiskie faktori un farmakoterapijas stratēģijas", RSU profesors *Dr.med.* Jānis Zaļkalns — "Novecosim skaisti un jēgpilni", Latvijas Organiskās sintēzes institūta zinātniskie līdzstrādnieki *Dr.med.* Līga Zvejniece un Edijs Vāvers — "Sigma-1 receptors kā jauns zāļu mērķis Alcheimera saslimšanas ārstēšanai". Diskusijā piedalījās akadēmiķi A. Lejnieks, M. Dambrova, G. Duburs, V. Kluša, LZA kor. loc. A. Krauze un M. Pilmane.

15. un 16. jūnijā Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē notika izcilā ķīmiķa Paula Valdēna vārdā nosauktais Desmitais organiskās ķīmijas simpozījs. Tā ietvaros vairāki Latvijas ķīmiķi tika apbalvoti ar P. Valdēna medaļām.

Paula Valdēna medaļa 2017. g. tika pasniegta Uldim Alksnim par darbu ciklu Latvijas ķīmijas vēstures jomā, Ērikai Bizdēnai par pētījumiem nukleozīdu un heterociklu ķīmijā,

kā arī par talantīgu jauniešu piesaistīšanu ķīmijai, Mārtiņam Kalniņam par starpfāžu robežprocesu pētījumiem daudzkomponentu polimērmateriālos un Valdim Kokaram par pētījumiem fotojutīgu organisko savienojumu ķīmijā.

22. jūnijā LZA ārzemju loceklim Bertamam Zariņam — 75.

23. jūnijā LZA goda loceklim Gunāram Krollim — 85.

27. jūnijā LZA īstenajam loceklim Andrim Caunem — 80.

28. jūnijā LZA korespondētājloceklim Dainim Krieviņam — 50.

29. jūnijā LZA īstenajam loceklim Īzakam Rašalam — 70.

Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā norisinājās arheologa un vēsturnieka, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekļa *Dr. habil. hist.*, prof. Andra Caunes astoņdesmitajai dzimšanas dienai veltītie zinātniskie lasījumi un publikāciju izstādes atklāšana.